

consumption and trade balance of metallurgical production, the structure of the flow of exports and imports steel products.

Keywords: international market of steel products, export of steel products, imports of steel products, domestic consumption of metal, Europe.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

Антошкіна Л. І., д. е. н., ректор Бердянського університету менеджменту і бізнесу

Постановка проблеми. Наявність спільних кордонів між Україною та ЄС, а також євроінтеграційні прагнення України обумовлюють актуальність посилення уваги науковців, експертів та політиків до питань регіонального розвитку та транскордонного співробітництва прикордонних регіонів України та країн ЄС.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженнями проблематики регіонального розвитку і транскордонного співробітництва займаються як українські, так і іноземні науковці. Велику увагу питанням регіонального розвитку та транскордонного співробітництва приділили такі іноземні вчені як З. Горжеляк, П. Еберхардт, Р. Федан, Т. Коморніцкі, Т. Лієвські, З. Макела, М. Ростішевські, А. Стасяк, З. Зьоло, а також такі українські вчені як П. Беленький, З. Бройде, В. Будкін, М. Долішній, В. Євдокименко, Є. Кіш, М. Козоріз, М. Лендзел, Ю. Макогон, М. Мальський, А. Мельник, В. Мікловда, Н. Мікула, А. Мокій, В. Пила, С. Пирожков, С. Писаренко, В. Чужиков. Але питання вдосконалення законодавства у сфері транскордонного співробітництва є ще недостатньо дослідженим у науковій літературі. Тому розвиток та вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює регіональне та транскордонне співробітництво між Україною та країнами ЄС, набуває особливої актуальності в контексті реалізації Європейської політики сусідства (ЄПС), яка спрямована на розвиток співробітництва між Україною та ЄС.

Метою дослідження є висвітлення основних правових аспектів транскордонного співробітництва України з Європейським Союзом, а також надати певні рекомендації щодо розвитку транскордонного співробітництва між Україною та країнами ЄС.

Виклад основного матеріалу. Основними нормативно-правовими актами що регулюють транскордонне співробітництво між Україною та ЄС є: 1) рамкові міжнародні угоди з транскордонного співробітництва (до яких приєдналася Україна); 2) угоди про утворення євро регіонів (за участю України та країн ЄС); 3) угоди між регіональними органами адміністративно-територіальних одиниць сусідніх держав; 4) національне законодавство України з регіонального та транскордонного співробітництва.

До *рамкових міжнародних угод з транскордонного співробітництва* (до яких приєдналася Україна) належать: Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 р. (ратифікована Україною у 1993 р.), Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1995 р. (ратифікований Україною у 2004 р.), Протокол N 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, який стосується міжтериторіального співробітництва 1998 р. (ратифікований Україною у 2004 р.).

Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 р. (Мадридська конвенція) містить загальні положення про підтримку та заохочення транскордонного співробітництва між територіальними общинами або властями, які знаходяться під юрисдикцією країн-учасниць конвенції. Країни-учасниці Мадридської конвенції з метою реалізації транскордонного співробітництва взяли на себе зобов'язання щодо заохочення ініціативи територіальних общин або властей, що ґрунтуються на розроблених у Раді Європи рамкових домовленостях між територіальними общинами або властями [1].

Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1995 р. містить положення про визнання права територіальних общин або властей країн-учасниць Мадридської конвенції укладати угоди про транскордонне співробітництво з територіальними общинами або властями інших держав у рівноцінних сферах компетенції. При цьому робиться вказівка на те, що угоди про транскордонне

співробітництво спричиняють обов'язки тільки для територіальних общин або властей, які їх уклали. Угоди про транскордонне співробітництво, що укладаються територіальними общинами або властями, можуть передбачати створення органу транскордонного співробітництва, який може мати правосуб'єктність, а також який покликаний виконувати завдання, покладені на нього територіальними общинами або властями, відповідно до його цілей та у спосіб, передбачений національним законодавством, яке регулює його діяльність. Додатковий протокол 1995 р. містить також положення про те, що будь-які спори, що виникають у зв'язку із діяльністю органу транскордонного співробітництва, передаються на розгляд судам, яким вони підсудні за міжнародним правом або міжнародною угодою [2].

Протокол N 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1998 р. вводить таке поняття як «міжтериторіальне співробітництво», під яким розуміється будь-яка спільна діяльність, спрямована на започаткування відносин між територіальними общинами або властями двох або більше Договірних Сторін, крім відносин транскордонного співробітництва між сусідніми властями, включаючи укладання угод про співробітництво з територіальними общинами або властями інших держав. Країни-учасниці Протоколу N 2 визнають і поважають право територіальних общин або властей, що знаходяться під їх юрисдикцією залучатися до обговорення та укладання у рівноцінних сферах своєї компетенції угод про міжтериторіальне співробітництво відповідно до процедур, передбачених у їхніх статутах, з дотриманням національного законодавства, і якщо такі угоди не суперечать міжнародним зобов'язанням країн-учасниць. В Протоколі N 2 також вказано, що за угодою про міжтериторіальне співробітництво обов'язки виникають тільки у тих територіальних общин або властей, які її уклали [3].

До угод про утворення єврорегіонів (за участю України та країн ЄС) належать: Угода про створення Єврорегіону «Карпатський» 1993 р. (за участю України, Словаччини, Угорщини, Польщі, Румунії), Угода про створення Транскордонного Об'єднання «Єврорегіон Буг» 1995 р. (за участю України, Польщі, Білорусії), Угода про формування Єврорегіону «Нижній Дунай» 1998 р. (за участю України, Румунії, Молдови), Угода про утворення Єврорегіону «Верхній Прут» 2000 р. (за участю України, Молдови, Румунії) [4, с. 399-406], Угода про утворення «Чорноморського Єврорегіону» 2008 р. (за участю Албанії, Вірменії, Азербайджану, Болгарії, Грузії, Греції, Молдови, Румунії, Російської Федерації, Сербії, Туреччини, України). Вказані угоди про утворення єврорегіонів являють собою міждержавні угоди про транскордонне співробітництво на регіональному та місцевому рівнях, які укладаються за погодженням урядів країн-сусідів (такі угоди укладаються керівниками прикордонних регіонів, що залучаються до транскордонного співробітництва). Мадридська конвенція передбачає також можливість укладання таких типових міждержавних угод: про розвиток транскордонного співробітництва; про транскордонні регіональні зв'язки; про транскордонні місцеві зв'язки; про транскордонне співробітництво на контрактній основі між місцевими органами влади; про органи транскордонного співробітництва між місцевими органами влади.

Угоди між регіональними органами адміністративно-територіальних одиниць сусідніх держав являють собою угоди, статuti та договори про основні принципи співробітництва між місцевими органами влади. Відповідно до Мадридської конвенції можуть укладатися наступні угоди між місцевими органами влади прикордонних регіонів: угоди про основні принципи створення груп зв'язку між місцевими органами влади; угоди про основні принципи координації управління транскордонними місцевими державними справами; угоди про основні принципи створення транскордонних асоціацій приватного права; договори про основні принципи поставки товарів або надання послуг між прикордонними місцевими общинами (типу «приватне право»); договори про основні принципи поставки товарів або надання послуг між прикордонними місцевими общинами (типу «публічне право»); договори про основні принципи створення органів транскордонного міжобщинного співробітництва [5].

В цілому міжнародні угоди з транскордонного співробітництва, угоди про утворення єврорегіонів та угоди між регіональними органами адміністративно-територіальних одиниць сусідніх держав мають рамковий характер і закріплюють основні цілі, завдання та принципи міжрегіонального та транскордонного співробітництва між країнами-партнерами, вони є тим нормативно-правовим підґрунтям на якому базується розвиток багатосторонніх та двосторонніх відносин між Україною та країнами ЄС, які мають з Україною спільні кордони.

До національного законодавства України з регіонального та транскордонного співробітництва належать наступні нормативно-правові акти: Закон України «Про транскордонне

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

співробітництво» від 24.06.2004 р.; Постанова Верховної Ради України від 27.06.07 № 1242-V «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про інтенсифікацію співробітництва України з Європейським Союзом у рамках єврорегіонів та перспективи транскордонного співробітництва»; Указ Президента України від 19.12.07 № 1236 «Про заходи щодо активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва»; Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.02 № 587 «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів»; Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.08 № 594 «Про затвердження Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008-2011 роки»; Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.06 № 1001 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку до 2015 року».

Основним нормативно-правовим актом, який визначає правові, економічні та організаційні засади транскордонного співробітництва в Україні є Закон України «Про транскордонне співробітництво» 2004 р. (зі змінами 2010 р.). Цей Закон дає визначення основних термінів («транскордонне співробітництво», «єврорегіон», «суб'єкти» та «учасники» транскордонного співробітництва та ін.), визначає мету, принципи та правову основу транскордонного співробітництва, вказує мету та принципи державної політики у сфері транскордонного співробітництва, закріплює сфери та організаційні форми транскордонного співробітництва, містить положення про координацію транскордонного співробітництва та контроль за додержанням законодавства з питань транскордонного співробітництва, закріплює права суб'єктів транскордонного співробітництва України, передбачає можливість утворення органів транскордонного співробітництва, визначає принципи та форми державної підтримки розвитку транскордонного співробітництва, містить положення про фінансову державну підтримку проектів (програм) транскордонного співробітництва, закріплює функції центральних органів виконавчої влади та функції суб'єктів транскордонного співробітництва у сфері державної підтримки транскордонного співробітництва, а також вказує джерела фінансового забезпечення транскордонного співробітництва [6].

Закон України «Про транскордонне співробітництво» має «рамковий» характер та містить деякі недоліки, незважаючи на те що у 2010 році до нього були внесені певні зміни. Так, Закон не розглядає транскордонне співробітництво як інструмент регіонального розвитку та складову регіональної політики в Україні, в той же час, в Європейському Союзі програми транскордонного співробітництва є складовою регіональної політики та механізмом регіонального розвитку. В Законі України «Про транскордонне співробітництво» передбачено, що загальну координацію транскордонного співробітництва та контроль за додержанням законодавства з питань транскордонного співробітництва здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань економічної політики за участю Міністерства закордонних справ України та центрального органу виконавчої влади з питань регіонального розвитку. В той же час, центральним органом виконавчої влади, відповідальним за реалізацію державної регіональної політики в Україні, є Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (Мінрегіонбуд), яке згідно з п. 5.15 Положення про Міністерство сприяє, відповідно до чинного законодавства, розвитку міжрегіонального та транскордонного співробітництва, забезпеченню виконання міжнародних договорів України, адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу з питань, що належить до його компетенції. Таким чином, відповідно до Закону України «Про транскордонне співробітництво» координація транскордонного співробітництва та контроль за додержанням законодавства з питань транскордонного співробітництва «розпорозені» між різними центральними органами виконавчої влади, а саме – Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Міністерством закордонних справ та Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства. До того ж не визначено розподіл повноважень між ними. Тому, доцільно було б закріпити у законі єдиний координуючий та контролюючий орган з регіонального розвитку та транскордонного співробітництва – Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства (Мінрегіонбуд), з визначенням його цілей, завдань та функцій, які б відповідали комплексній концепції з міжрегіонального розвитку та транскордонного співробітництва між Україною та ЄС (яку необхідно розробити).

Крім того, в Законі України «Про транскордонне співробітництво» передбачено, що видатки на реалізацію проектів (програм) транскордонного співробітництва здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів на відповідний рік, а також інших джерел, не заборонених законом. Для спільного фінансування проектів (програм) транскордонного співробітництва може використовуватися міжнародна технічна

допомога, кредитні ресурси міжнародних фінансових організацій згідно із законодавством України. Але, на наш погляд, цих джерел фінансового забезпечення транскордонного співробітництва є недостатньо. З метою більш ефективної реалізації проектів (програм) транскордонного співробітництва доцільно було б передбачити у законі можливість податкових та митних пільг для суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва, які приймають участь в реалізації таких проектів (програм).

Інші нормативно-правові акти України з регіонального та транскордонного співробітництва, такі як Постанови Верховної Ради України, Укази Президента України та Постанови Кабінету Міністрів України доповнюють та конкретизують нормативну базу в галузі транскордонного співробітництва між Україною та ЄС.

Відповідно до Постанови Верховної Ради України від 27.06.07 № 1242-V «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про інтенсифікацію співробітництва України з Європейським Союзом у рамках єврорегіонів та перспективи транскордонного співробітництва» та Указу Президента України від 19.12.07 № 1236 «Про заходи щодо активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва» Департамент міжнародного співробітництва, інвестиційного розвитку та з питань європейської інтеграції Міністерства регіонального розвитку та будівництва України розробив «Методичні рекомендації щодо координації на національному та регіональному рівнях проектів у галузі транскордонного співробітництва за Європейським Інститутом Сусідства і Партнерства» та «Методичні рекомендації щодо використання інформаційних технологій для підтримки проектів транскордонного співробітництва». Вказані методичні рекомендації були розроблені для суб'єктів і учасників транскордонного співробітництва, що здійснюється у формах прикордонної співпраці, міжрегіональної взаємодії та міжмуніципального співробітництва, і центральних органів виконавчої влади, до компетенції яких належать питання координації транскордонного співробітництва в цілому, за конкретними напрямками та програмами чи за окремими проектами [7].

Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.02 № 587 «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів» та Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.08 № 594 «Про затвердження Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008-2011 роки» зобов'язують Державний комітет телебачення і радіомовлення України здійснювати інформування громадськості з питань транскордонного співробітництва та розвитку єврорегіонів, а також щодо європейської інтеграції України.

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.06 № 1001 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку до 2015 року» затвердила Державну стратегію регіонального розвитку до 2015 р., зобов'язала місцеві державні адміністрації розробити проекти регіональних стратегій розвитку на період до 2015 р., зобов'язала Міністерство економічного розвитку і торгівлі разом з іншими центральними органами виконавчої влади щорічно розробляти і подавати до Кабінету Міністрів України план заходів щодо реалізації Стратегії та поклала на Мінрегіонбуд завдання з координації в межах його повноважень діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади з розроблення та виконання планів заходів щодо реалізації Стратегії [8].

В Державній стратегії регіонального розвитку до 2015 р. передбачено, що розвиток транскордонного, у тому числі єврорегіонального співробітництва, є одним із пріоритетних напрямків розвитку міжрегіональної співпраці, яка являє собою одну із стратегічних цілей державної політики регіонального розвитку України. Відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку стратегічним завданням реформування транскордонного співробітництва має стати ефективне використання природно-ресурсного, демографічного, виробничого і науково-технічного потенціалів з метою вирішення питань комплексного розвитку територій. В Державній стратегії вказується, що розвиток транскордонного співробітництва відбуватиметься шляхом: надання фінансової державної підтримки програмам та проектам розвитку транскордонного співробітництва; сприяння розвитку єврорегіонального співробітництва в межах європейських регіональних структур; синхронізації дій української сторони та інших країн щодо транскордонних проектів у сферах економічного розвитку; поглиблення зв'язків із сусідніми державами при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій транскордонного характеру, проведення спільних заходів щодо захисту населення від надзвичайних ситуацій, розбудови міжнародних транспортних коридорів. Окрім того, визначається, що державна підтримка буде спрямована на розвиток прикордонного та транскордонного співробітництва у сфері розбудови інфраструктури, переважно транспортної, та охорони навколишнього середовища, територіального планування, активізації туризму. У той же час, на наш погляд, недоліком Державної

стратегії регіонального розвитку є те, що не вказано, які завдання покладаються на місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування прикордонних регіонів у сфері міжрегіонального та транскордонного співробітництва та не розподілено сферу їх компетенції, не вказано принципи та механізми фінансування та співфінансування пріоритетних проектів (програм) розвитку транскордонного співробітництва, не передбачено митних та податкових пільг для суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва.

Висновки. З метою розвитку транскордонного співробітництва України з країнами ЄС необхідно впровадити наступні заходи: удосконалити нормативно-правову базу України у сфері міжрегіонального та транскордонного співробітництва (особливо це стосується Закону України «Про транскордонне співробітництво» та Державної стратегії регіонального розвитку); створити єдиний координаційно-контролюючий орган з транскордонного співробітництва (відповідні функції можуть бути покладені на Мінрегіонбуд); розробити та реалізувати комплексну концепцію з міжрегіонального розвитку та транскордонного співробітництва між Україною та ЄС; впровадити систему податкових та митних пільг для суб'єктів та учасників транскордонного співробітництва, які залучені до реалізації програм (проектів) транскордонного співробітництва.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1980 р. [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_106.
2. Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями 1995 р. [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_099.
3. Протокол N 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, який стосується міжтериторіального співробітництва 1998 р. [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_520.
4. Сучасна регіональна політика і транскордонне співробітництво / Під наук. ред. В.І. Пили. – Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2006. – 412 с.
5. Посібник з транскордонного співробітництва. Ужгород: 2005 р. – 70 с. [Електронний ресурс]: Агентство Регіонального Розвитку та Транскордонного Співробітництва «Закарпаття». Режим доступу: <http://www.art.com.ua/download/book2.pdf>.
6. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24 червня 2004 р. № 1861-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1861-15>.
7. Мінрегіонбуд України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]: Мінрегіонбуд України. Режим доступу: <http://www.minregionbud.gov.ua/index.php?id=1003>.
8. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.07.06 р. № 1001 [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1001-2006-%EF>.

РЕЗЮМЕ

У статті аналізуються нормативно-правові акти, що регулюють транскордонне співробітництво між Україною та ЄС, вказуються певні недоліки українського законодавства у сфері транскордонного співробітництва, а також надаються певні рекомендації щодо розвитку транскордонного співробітництва України з країнами ЄС.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, законодавство, нормативно-правові акти, прикордонний регіон.

РЕЗЮМЕ

В статье анализируются нормативно-правовые акты, которые регулируют трансграничное сотрудничество между Украиной и ЕС, указываются определённые недостатки украинского законодательства в сфере трансграничного сотрудничества, а также даются рекомендации по развитию трансграничного сотрудничества Украины со странами ЕС.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, законодательство, нормативно-правовые акты, пограничный регион.

SUMMARY

Normatively-legal acts which regulate a cross-border cooperation between Ukraine and EU are analysed in

the article, the certain lacks of the Ukrainian legislation are specified in the field of cross-border cooperation, and also given recommendation on development of cross-border cooperation of Ukraine with the countries of EU.

Keywords: cross-border cooperation, legislation, normatively-legal acts, boundary region.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІК КРАЇН СНД В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Ахновська І., к.е.н., доцент, ДонНУ

Тофан А., ст. викладач, ДонНУ

Інтернаціоналізація конкуренції, особливо у другій половині ХХ століття, зумовила підвищену увагу до неї вчених і практиків багатьох країн. Глибоке розуміння проблем міжнародної конкуренції допомагає розвинутим країнам своєчасно реагувати на технічні, економічні та інформаційні зміни, що відбуваються у світі, і своєчасно вживати заходи як на рівні окремих великих фірм, так і держави в цілому, забезпечуючи тим самим підтримання своїх конкурентних переваг.

В умовах світової фінансово-економічної кризи обсяг зовнішньої торгівлі України зменшився за 2009 рік удвічі в порівнянні з тим же періодом 2008 року [1]. Серед причин можна назвати високий рівень ризиків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з українськими контрагентами. Порівняння показників рейтингів України і країн СНД дозволяє виявити проблеми, що гальмують розвиток зовнішньоекономічних зв'язків нашої країни.

Над проблемою конкурентоспроможності працювали такі відомі учені, як Е. Вогель, Е. Ворнер, Р. Ербе, Д. Кисинг, П. Кругман, С. Ліндер, Д. Лейк, Д. Лодж, Р. Нельсон, М. Портер, М. Познер, Д. Репкін, Д. Сакс, Дж. Стренд, Дж. Харт, Е. Хекшер, В. Андріанов, Я. Базілюк, О. Білорус, Б. Губський, Ю. Куренков, Д. Лук'яненко, В. Маштабей, І. Спірідонов, С. Соколенко, Р. Фатхутдінов та інші. Проте, питання рейтингової оцінки економік різних країн світу знаходять віддзеркалення в науковій літературі недостатньо. Загалом, проблема не вирішена в багатьох країнах, в тому числі і в Україні, для якої проблема підвищення національної конкурентоспроможності надзвичайно актуальна, бо від вирішення її залежить місце України як незалежної держави на світових ринках.

Метою статті є порівняльний аналіз показників рейтингів світових організацій для визначення позицій України і виявлення основних чинників, що впливають на рівень цих показників.

Аналіз наукових праць таких учених, як М. Портера [2], Ю. Куренкова [3], Р. Фатхутдінова [4] свідчить, що основними характеристиками конкурентоспроможності є високий рівень життя населення і висока ефективність використання чинників виробництва. При цьому конкурентоспроможність залежить не стільки від економічного потенціалу країни, скільки від здатності задовольнити конкретну ринкову потребу, а також від здатності оперативно і гнучко реагувати на зміни.

Таким чином, конкурентоспроможність країни – це здатність країни брати активну участь в світових економічних відносинах і, використовуючи свої переваги, покращувати добробут населення і зміцнювати світо господарські позиції.

Оскільки конкурентоспроможність є достатньо відносним поняттям, необхідне порівняння рівня конкурентоспроможності різних країн на основі системи показників. Перша доповідь стосовно конкурентоспроможності країн, яку підготував Міжнародний інститут розвитку менеджменту під егідою Всесвітнього економічного форуму, був опублікований в 1986 році.

В даний час за допомогою рейтингів конкурентоспроможності можна визначити поточний стан країни в порівнянні з іншими країнами, виявити слабкі і сильні сторони в національній економіці, оцінити ефективність економічної політики з метою зміцнення позицій держави в глобальній економіці.

Найбільш значущими або актуальними (як наприклад, рейтинг розвитку електронного уряду) на даний момент визнані рейтинги (табл.1), які складаються різними міжнародними організаціями і володіють різним ступенем авторитетності. Розглянемо деякі з них детальніше.